

Welkom Ad'er in 2018 als 'zelfstandige student in de eigen opleiding': Wat merk *jij* ervan?

Het is 2018!

Uiteraard heten we niet alleen alle Ad-studenten welkom in het nieuwe jaar, maar wensen we graag iedereen die bij levenlang leren, de Ad en flexibilisering betrokken is, een prima, gezond, gelukkig en succesvol 2018 toe. Als alle betrokken partijen nog meer de handen ineen slaan en zoeken naar optimale mogelijkheden om lerenden alle kansen te bieden in persoonlijke, maatschappelijke en ook economische zin, kan het een inspirerend onderwijskundig geheel worden.

Status als Ad'er

Halverwege het lopende studiejaar hebben de hogescholen de status van hun Ad-studenten moeten 'omkatten' van een inschrijving in een programma naar die van student in een zelfstandige opleiding. Dat zal de student mogelijk helemaal niet interesseren – tenminste, als deze er simpelweg van uitgaat dat die omzetting geen gevolgen heeft voor de studie op zich en de mogelijkheden die vooraf zijn geschetst.

De overheid heeft aangegeven dat de studenten in ieder geval goed en volledig moeten worden ingelicht. Er zijn geen consequenties voor het huidige collegegeld, de studiefinanciering en het studievoorschot – tenminste, niet op zeer korte termijn. Er is evenwel geen lijst opgesteld met 'voor en na' door OCW, om op basis daarvan de studenten te kunnen inseinen.

In de wet is sprake van een 'tussentijdse' transitie, waarbij slechts op twee punten een overgangsbepaling is vastgelegd: het mogen afmaken van de Ad als programma als het gaat om de studiefinanciering, en het hebben van het recht tot 2020-2021 om de bachelorgraad bij de verwante opleiding te behalen met een resterend programma van maximaal 150 studiepunten.

Nu merken we dat er meerdere hogescholen zijn die dit allemaal overnemen, op last van hun juridische afdeling. Dat wil zeggen dat ze ervan uitgaan dat alle andere rechten direct bij de transitie zijn komen te vervallen. Ons lijkt dit echter te kort door de bocht, ook al heeft OCW nergens expliciet in de regelgeving opgenomen dat de hogeschool naar eigen inzicht mag handelen - in het verleden van de twee zaken die vallen onder de overgangsregeling. Maar wel impliciet.

Daarom gaan we in dit nummer in op hetgeen naar onze mening simpelweg, ook in juridische zin, bij de transitie hoort in het handelen naar Ad-studenten toe, dus voor degenen die op 31 december 2017 als Ad-student stonden ingeschreven¹.

Propedeuse-getuigschrift

Een belangrijk element bij deze aanneming, om als kapstok te nemen, is dat er hogescholen zijn die gaan communiceren dat Ad'ers die het eerste jaar nog niet hebben afgerond, ook meteen maar geen examens meer mogen doen, en dus ook niet in het bezit kunnen komen van het hbo-Ad-

¹ Er zouden studenten kunnen zijn die vanwege een gemeenschappelijk eerste leerjaar als Bachelor te boek staan, maar zichzelf als Ad-student beschouwen – om de Ad af te maken dan wel om de mogelijkheid daartoe open te houden tot aan het eind van dat eerste leerjaar. Zij zouden dan pas in 2018 de switch gaan maken van Bachelor naar Ad, en ja, dan zijn ze nieuwe inschrijvers voor de Ad-opleiding (zonder verdere rechten zoals ze golden in 2017).

propedeusegetuigschrift. Want ja, vanaf nu is de status zodanig dat er geen wettelijke basis meer is voor dit diploma.

Algemeen

Iedereen die zich in 2017 of eerder heeft ingeschreven voor een Ad-programma en daarin nu nog vertoeft, is een formele overeenkomst aangegaan met de hogeschool. Basis daarvoor is de onderwijs- en examenregeling (OER). Het kan uiteraard in het algemeen best zo zijn dat tijdens de studie aanpassingen worden gepleegd, maar in principe mag de student er niet slechter van worden².

Anders gezegd, er worden geen rechten ontnomen, tenzij de hogeschool (op basis van externe omstandigheden) niet anders kan omdat de situatie dit noodzakelijk maakt. Uiteraard kunnen bepaalde rechten niet 'tot in het oneindige' worden uitgeoefend, maar wel binnen een termijn die als redelijk mag worden gezien en als zodanig wordt ervaren.

Wat staat er in de wet en de toelichting?

Los van de overgangsartikelen hebben we de volgende uitspraken gevonden:

1. Uit de toelichting:

“De bepalingen in deze wet maken het verzorgen van een Ad-programma als onderdeel van een bachelor niet langer mogelijk. Een associate degree kan enkel als zelfstandige opleiding worden aangeboden. Vanaf het moment van de inwerkingtreding van het wetsvoorstel, start het eerste jaar van een associate degree als een zelfstandige opleiding. Hierbij worden bestaande Ad-programma's omgezet naar zelfstandige associate degree-opleidingen.”

De eerste zinnen zou het standpunt van de hogescholen die meteen alles willen afschaffen, kunnen ondersteunen. Maar de derde zin heeft het toch duidelijk over het starten met een eerste jaar en dat is het geval per 1 februari 2018 (tussentijds cohort) en in het algemeen per 1 september 2018. En dan is het moment aangebroken om de OER die aan het betreffende cohort is gekoppeld, in formele zin te beschouwen als de basis voor de rechten en plichten van de Ad-student.

Maar... dan begint de laatste zin met 'hierbij'. De vraag is waarop 'hierbij' terugslaat. Is het 'het moment van inwerkingtreding' of 'start van het eerste jaar van een associate degree'? We wachten even af en zoeken verder.

2. Uit de toelichting:

“Studenten die op het moment van inwerkingtreding van de wetswijziging zijn ingeschreven en ingeschreven blijven bij een Ad-programma behouden de mogelijkheid om het curriculum van het voormalige Ad-programma binnen redelijke termijn af te ronden. Deze associate degree-studenten en de op het moment van inwerkingtreding van dit wetsvoorstel reeds afgestudeerden aan een Ad-programma behouden de mogelijkheid om tot en met het studiejaar 2020/2021 de verwante bacheloropleiding aan te vangen tegen een studielast van maximaal 150 studiepunten.”

De mogelijkheid die hier wordt genoemd over het curriculum af te ronden, slaat niet terug op de formele wetgeving, als het gaat om de overgangsbepalingen. Het klinkt wel logisch, zonder meer, maar het is best mogelijk dat er binnen het programma zelf al gaandeweg aanpassingen plaatsvinden, in samenhang met het resterend bachelorprogramma.

Maar in deze tekst staat iets opmerkelijks en mogelijk is het een verschrijving: “*Studenten die op het moment van inwerkingtreding van de wetswijziging zijn ingeschreven **en ingeschreven blijven bij een Ad-programma...***”. Wellicht wordt hier Ad-opleiding bedoeld, aangezien vanaf nu er geen programma (als bedoeld voor de Ad tot en met 2017) meer mogelijk is in wettelijke zin. Als er wel 'programma' wordt bedoeld, zouden ook automatisch alle rechten die uit de OER voortvloeien, gehandhaafd moeten blijven – en dan is die mogelijkheid ook veel beter verklaarbaar. Maar een toelichting heeft niet echt een juridische werking – of in dit geval wel?

3. Uit de wet:

“Studenten die op het tijdstip van inwerkingtreding van de Wet invoering associate degree-opleiding zijn ingeschreven bij een bacheloropleiding en een Ad-programma worden met

² Denk aan het aanpassen van de toelatingsvoorwaarden. Als ze zwaarder worden, kunnen ze pas ingaan voor de generatie studenten die op basis daarvan nog een keuze tijdens de vooropleiding kunnen maken

ingang van dat moment geacht te zijn ingeschreven bij de associate degree-opleiding, met dien verstande dat de inschrijving voor de toepassing van de Wet studiefinanciering 2000 een inschrijving blijft aan een associate degree-programma als bedoeld in artikel 7.8a, zoals dat luidde op de dag voorafgaand aan de inwerkingtreding van de Wet invoering associate degree-opleiding.”

Ja, en dan zijn we met de wet in de hand geneigd om terug te kijken naar de toelichting, en dan naar het stukje onder 1. In de wet staat dat de transitie van programma-student binnen de bacheloropleiding naar zelfstandig opleidingsstudent onmiddellijk dient te worden uitgevoerd – dus geen uitstel duldt tot aan het moment waarop een nieuwe groep van start gaat resp. de Ad-studenten aan een volgend academisch studiejaar mogen beginnen.

Kennelijk slaat het ‘hierbij’ terug op het moment van inwerkingtreding van de aangepaste wet. En zouden alleen de in de wet genoemde zaken in de overgangsbepaling in aanmerking mogen komen voor het meenemen bij het uitoefenen van de rechten van de Ad-student die al aan de slag is.

Bedoeling

De overheid is een aantal jaren geleden aan de slag gegaan met deze wetgeving. Het zal zeer waarschijnlijk de bedoeling zijn geweest om de aanpassingen in te laten gaan per 1 september van enig kalenderjaar. Of anders gezegd: wel de nieuwe wet op een willekeurige datum formeel publiceren, maar vervolgens bepalen dat alles ingaat op het reguliere startmoment voor studenten.

Het kan gebeuren dat er vertraging optreedt. Of dat er is aanleiding voor een bepaalde versnelling, zoals het aflopen van een regeerperiode – en voorkomen moet worden dat allerlei discussies opnieuw gevoerd gaan worden. Ook kunnen bepaalde betrokken partijen aandringen op een invoering ergens halverwege het studiejaar, mede om de tijd te hebben om zaken voor te bereiden. Echter, studiegidsen, studiekeuzechecks, brochures, websites e.d. – het zijn allemaal uitingen die een lange productietijd kennen.

Ook moeten nog de per 1-1-2018 lopende aanvragen via de CDHO, NVAO en OCW in formele zin worden gezien op noodzakelijke aanpassingen die voortvloeien uit de wetgeving. Deze partijen kunnen pas handelend optreden als alles ook echt in het Staatsblad heeft gestaan.

Dus, wat was nu de bedoeling? Wil de overheid echt ingrijpen in bestaande rechten van studenten? Wat te doen dus, als student, als hogeschool?

Vanuit de student gezien...

“Ik bent in 2015 gaan nadenken over het gaan doen van een Ad, om er in 2017 daadwerkelijk mee te starten. Ik kreeg een OER, een studiegids en allerlei informatie over regelingen en mogelijkheden uitgereikt – en beschouwde alles als richtinggevend. Daarbij zat ook de informatie over zaken als het doorgaan naar een wo-bachelor met een propedeusediploma, en als de Ad en de Bachelor gelijk oplopen ook een en ander over de voortzetting in de hoofdfase.

Deze stukken in de documenten zijn gebaseerd op de wet, en elke hbo-rechten student zal beamen dat dergelijke rechten niet kunnen worden afgenomen – als het niet aan mijzelf ligt, bijvoorbeeld door uit een regeling lopen, vertraging op te lopen. Je mag vertrouwen in een wet hebben.

Maar toen lag er ineens een stuk in de brievenbus: “Je bent nu een Ad-student in een Ad-opleiding per 1 januari jl. En je hoeft ineens geen examen meer te doen”. Op zichzelf niet erg, want dat is toch gewoon 60 punten halen. Maar... ik krijg ook geen papertje.

Mijn baas heeft dat wel straks nodig. En eventueel de universiteit ook, bij een klasgenoot. En de regeling binnen de branche vereist het ook, als bewijs, voor een ander.

Wat is er gebeurd, vraag ik mij af?”

Rechtvaardigheid

Het gaat hierboven over een student die in 2017 is begonnen, maar er zijn (vooral deeltijders) die in 2016 met de Ad zijn gestart, en wel al in het tweede jaar zitten maar nog niet het eerste jaar hebben afgerond.

Zoals het nu loopt met de overgang, lijkt het iets te gaan worden wat niet aansluit bij een vorm van een logisch rechtvaardigheidsgevoel. Er is niet gekozen voor een overgangperiode voor een

aantal 'intrinsieke' rechten, wel voor het afmaken van het programma en tot 2020-2021 om door te stromen met maximaal 150 studiepunten.

Dus?

Het is een gegeven dat vanaf nu de studentstatus die van een ingeschrevene bij een opleiding is, en dat bepaalde rechten zijn vervallen. Je zou hem of haar kunnen aanbevelen op korte termijn een tweede inschrijving bij de voormalige bacheloropleiding te plegen, met een uitleg erbij om aan te geven welke strategie erachter zit.

Maar het is eerder voorstelbaar om toch maar gewoon aan te haken bij het feit in de wet dat het programma simpelweg gedurende de lopende studie is omgezet in een opleiding. Echter, hetgeen in de toelichting staat over het blijven in het Ad-programma in combinatie met bepalingen voor de overgang die wijzen op het respecteren van de status met bijbehorende rechten, brengt dit feit weer enigszins in balans. Daarom kan de opleiding naar onze mening daarop inspelen in de richting van de studenten, in het geval dat men gebruik wil maken van rechten die tot eind 2017 bestonden.

Zo kan in het geval van een verzoek om toch een propedeuse-examen af te nemen en het getuigschrift uit te reiken, dit worden gehonoreerd door het afgeven van een document waarin alle gegevens dienaangaande worden gemeld, met een bijbehorende stuk waarin de waarde van de verklaring wordt geborgd. Ook zal in voorkomend geval de hogeschool pro-actief meewerken aan een procedure in het geval een andere instelling om nadere gegevens vraagt.